

Formynderiske Høyre

Høyre bør ikke være redd for å gi kvinner kontroll over egen reproduksjon.

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

aksel.sterri@ifikk.no

HELGEKOMMENTAREN

Man skal ikke plage andre, man skal være grei og snill, og for øvrig kan man gjøre hva man vil. Norges lover er ikke så enkle som kardemommeloven, men hovedprinsippene fanges overraskende godt opp i denne setningen.

Når det kommer til bioteknologi kastes imidlertid kardemommeloven ut av vinduet, og Politimester Bastian blir fort erstattet av Tante Sofie, selv i det selverklærte frihetspartiet Høyre.

På landsmøte i april skal partiet avgjøre om de mener at det bør være forbudt for norske kvinner å ta i bruk eggdonasjon, surrogati og lagring av egne egg. I disse dager tar fylkeslagene stilling til utkast til en ny resolusjon om bioteknologi hvor linja er klar: Forbud, forbud, forbud.

HVA ER SÅ BEGRUNNELSEN for at myndighetene bør nekte kvinner selvråderett over egen reproduksjon? Ta lagring av ubefruktede egg, som kan frigjøre kvinner fra den biologiske klokka ved at de kan fryse ned egg til seinere bruk. Det vil, ifølge Høyre, "bidra til en utvikling med press mot kvinnen, fra for eksempel arbeidsgiver eller andre, om å utsette graviditet

til et mer «passende» tidspunkt.» SV må være stolt over å se sitt verdensbilde bekreftet i Høyres program.

Det er selvfølgelig riktig at nye muligheter til å utsette graviditeten vil «kunne» føre til at kapitalkraftene legger press på kvinner, slik tilbud om eggdonasjon kan skape en forventning om at kvinner som ellers ikke kan få barn bør få det. Men er den rette måten å frigjøre kvinner fra sosialt press å forby dem valgmuligheten som skaper presset? Kanskje Høyre også bør gå inn for å frigjøre folk fra lønnsarbeidet ved å forby privat eierskap over produksjonsmidlene.

JEG OVERDRIVER, men bare litt. Høyre begrunner nemlig forbudet mot surrogati med at det vil frigjøre fattige surrogatmødre fra å ta «et valg som innebærer store etiske dilemma».

Fattigdom begrenser vår frihet, men når ble det høyrepolitikk å mene at folk blir friere når staten tar fra dem valget de foretrekker? Høyre bør huske på at folk er for forskjellige og befinner seg i for ulike situasjoner til at en formynderisk regel vil passe alle.

Unntaket er selvfølgelig situasjoner hvor våre valg påfører andre store skader. Og i tilfellet reproduksjon, er det en viktig tredjepart som må tas hensyn til, nemlig barna.

Høyre er svært bekymret for barn som blir født ved hjelp av ny teknologi. Om barnet kommer til verden ved hjelp av en annen kvinnes egg kan det «skape betydelig usikkerhet og identitetsproblemer hos barnet.» Og om det er en annen kvinne som føder barnet vil det bryte «det naturlige båndet mellom barnet og moren som føder det, på en måte som kan innebære en betydelig belastning» for barnet.

HER ER DET VERDT å påpeke to ting. For det første har vi nå lang erfaring med barn som kommer til verden ved hjelp av assistert befruktning, eggdonasjon og surrogati, og som Bioteknologirådet påpeker i sin uttalelse om surrogati, er det ingenting som tyder på at disse barna har det verre enn andre barn. Og hvorfor skulle de det? Tror vi virkelig at barn ikke finner feste i verden fordi deres mor måtte bruke en annen kvinnes egg?

Men la oss for diskusjonens skyld si at Høyre har rett i at barn født gjennom surrogati eller eggdonasjon fikk noen større vanskeligheter enn andre barn.

Vil vi gjøre disse barna en tjeneste ved å stoppe dem fra å komme til verden? Selvfølgelig ikke. Hver av oss bør riktignok etterstrebe å sette barn til verden som har de beste forutsetninger for å leve gode liv.

DETTE ARGUMENTET kan imidlertid ikke brukes som grunn til å nekte foreldre som ikke har muligheten til å få barn med de beste

forutsetninger å få barn i det hele tatt. At det er fare for at barn ikke har like gode liv som snittet, gjør ikke at deres liv ikke er verdt å leve og at det er bedre at ingen av disse barna blir født. Hvis vi skulle mene det bør vi nekte mennesker med lav inntekt, utdannelse, IQ og med anlegg for arvelige sykdommer å få barn. Det er en grotesk implikasjon av Høyres argumenter.

SOM ALLE ANDRE politiske valg kan det å gi kvinner økt frihet over egen reproduksjon føre med seg utilsiktede konsekvenser. Høyre bør imidlertid være varsomme med å forhastet konkludere med at den beste løsningen er å frata kvinner selvråderetten.

«VIL VI GJØRE DISSE BARN EN TJENESTE VED Å STOPPE DEM FRA Å KOMME TIL VERDEN? SELVFØLGELIG IKKE.»

KJETIL ROLNESS
Sosiolog, forfatter og foredragsholder

AKSEL BRAANEN STERRI
Statsviter og stipendiat i filosofi, UiO

AAGE BORCHGREVINK
Forfatter og kritiker

IDA JACKSON
Forfatter og skribent

KNUT NÆRUM
Forfatter og sånn

MARTE MICHELET
Forfatter og skribent

CATHRINE SANDNES
Sjefredaktør for sakprosa på Gyldendal

FLU HARTBERG
Illustratør